

Základná škola Gbeľany, Hlavná 37/26, 013 02 Gbeľany

Plán výchovy a boja proti obchodovaniu s ľuďmi

„Obchodovanie s ľuďmi predstavuje porušovanie ľudských práv a zásah do dôstojnosti a integrity osoby a môže vyústiť do otroctva obetí.“
Z preambuly Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi

Pri vypracovaní plánu sme vychádzali z Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011 - 2014. Cieľom programu je zabezpečiť komplexnú a účinnú národnú stratégiu boja proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorá podporuje rozvoj vzájomného porozumenia a koordinovanej činnosti všetkých zainteresovaných subjektov v rámci eliminácie rizík a predchádzania spáchaniu trestného činu obchodovania s ľuďmi, ako aj pri vytváraní podmienok pre poskytovanie podpory a pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi a zabezpečenia ochrany ich ľudských práv a dôstojnosti.

Problematika prevencie obchodovania s ľuďmi a zvyšovanie informovanosti bola zapracovaná do Pedagogicko-organizačných pokynov pre školský rok 2013/2014. V rámci výchovno-vzdelávacieho procesu je venovaná pozornosť problematike prevencie obchodovania s ľuďmi (etická výchova, občianska náuka), venuje sa pozornosť zvýšenej informovanosti dievčat o možných rizikách práce v zahraničí.

Milióny ľudí sú vystavené takým podmienkam zaobchádzania, ktoré sú v príkrom rozpore so základnými ľudskými právami. Sú predávaní a kupovaní ako tovar, nútení k prostitúcii, zotročovaní v práci a podrobení rôznym formám vykorisťovania. Obchodovanie s ľuďmi predstavuje závažný fenomén, ktorý zasahuje krajiny po celom svete. Boj proti tomuto fenoménu je neľahký aj vzhľadom na to, že sa neustále objavujú nové spôsoby jeho páchania. Podobne ako mnohé iné nelegálne činnosti, aj obchodovanie s ľuďmi organizujú najmä rozsiahle, hierarchicky štruktúrované zločinecké skupiny. Obchodníci s ľuďmi prekračujú hranice suverénnych štátov vďaka najmodernejším technickým a komunikačným systémom, ale napomáha tomu aj oslabenie štátov spôsobené hospodárskymi či inými krízami. Popri obchodovaní s drogami a nelegálnom obchode so zbraňami sa z obchodu s ľuďmi stal tretí najvýnosnejší a zároveň aj najrýchlejšie sa rozvíjajúci druh organizovanej trestnej činnosti. Úrad pre drogy a kriminalitu Organizácie spojených národov (UNODC- United Nations Office for Drugs and Crime) uvádza, že zisky z tohto obchodu v rámci Európy sa môžu pohybovať vo výške 3 miliárd dolárov ročne. V súhrnnej správe UNODC o obchodovaní s ľuďmi, je uvádzané sexuálne vykorisťovanie ako zďaleka najčastejšia forma obchodovania s ľuďmi (79%), nasleduje vykorisťovanie za účelom nútenej práce (18%). Vzhľadom na to, že je častejšie hlásené, sexuálne vykorisťovanie sa stalo najviac dokumentovanou formou obchodovania s ľuďmi v súhrnných štatistikách. Ostatné formy vykorisťovania sú v minimálnej miere a patrí medzi ne: nevoľníctvo, nútené uzatváranie manželstiev, odoberanie orgánov a vykorisťovania detí formou núteného žobrania.

Keďže ide o vysoko organizovanú ilegálnu činnosť na medzinárodnej úrovni, odhady o presnom rozsahu a kvantifikácii obetí obchodovania s ľuďmi sa líšia. Vo všeobecnosti sa odhaduje, že počty odhalených prípadov tvoria len špičku ľadovca. Okrem strachu obetí, často aj v dôsledku nedostatku dôkazov usvedčujúcich obchodníkov s ľuďmi, k latencii tejto trestnej činnosti významne prispieva taktiež rozdielnosť v metodológii zberu údajov a dokonca rozdiely i v samotnej definícii obchodovania s ľuďmi v jednotlivých krajinách.

Jedným z najpoužívanejších zdrojov informácií je každoročná správa americkej vlády o obchodovaní s ľuďmi (Trafficking in Persons Report).

Zdroj: <http://www.minv.sk/?obchodovaniesludmi>

Formy obchodovania s ľuďmi

V rámci problematiky obchodovania s ľuďmi sa zaznamenávajú najmä nadnárodné formy obchodovania s ľuďmi, kde páchatelia násilím, hrozbou násilia, lst'ou, prehováraním a iným spôsobom získavajú obeť obchodovania a zvyčajne ich odvádzajú do cieľových krajín. Tam ich nútia na vykonávanie prostitúcie, predajú ich ďalším osobám, alebo nútia žobrať, kraďnúť, či pracovať len za ubytovanie a stravu. Prípady, ktoré vykazujú znaky národnej formy, sú zvyčajne kvalifikované ako kupliarstvo, prípadne v súbehu s ohrožovaním mravnosti, sexuálnym zneužívaním alebo sexuálnym násilím.

Obe formy majú dopad najmä na dievčatá a ženy, v menšej miere sú obeťami aj chlapci, resp. mladí muži, ktorí sú zneužívaní na výrobu detskej pornografie a na poskytovanie sexuálnych služieb, najmä pre zahraničnú klientelu.

Ide o javy, ktoré poznáme pod rôznymi označeniami: novodobé otroctvo, obchod s bielym mäsom, obeť falošných pracovných agentúr...

Metódy a formy obchodovania s ľuďmi sa stále vyvíjajú a sú sofistikovanejšie. Patrí medzi ne nútená práca, nútené žobranie, nelegálna adopcia, prostitúcia. Medzi najnovšie formy patrí ekonomické vykorisťovanie.

Bola zriadená bezplatná Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi (telefónne číslo 0800 800 818).

Výučba

súvisiaca s riešením obchodovania s ľuďmi je úzko vzájomne prepojená. Žiaci sa v spoločensko-vedných predmetoch zoznamujú so sociologickými, psychologickými, etickými, ekonomickými aspektmi života spoločnosti.

Efektívna prevencia násilia páchaného na ženách je založená na zvyšovaní povedomia spoločnosti o závažnosti a negatívnych dôsledkoch násilia páchaného na ženách a propagácii nulovej tolerancie voči násiliu. Ťažiskovú úlohu pri presadzovaní preventívnych opatrení a opatrení na zvyšovanie povedomia zohráva najmä inštitucionálna výchova a médiá.

Výchovou a vzdelávaním v školskom prostredí získava žiak predstavu o tom, aké postoje a správanie sa v spoločnosti považujú za žiaduce a aké sa odmietajú. Inštitucionálna výchova predstavuje nenahraditeľný zdroj formovania verejnej mienky, môže podstatne prispieť k odmietnutiu a následnej eliminácii násilia páchaného na ženách. Výchova, ktorej cieľom je odmietanie akýchkoľvek násilných prejavov voči druhým ľuďom, by mala vychádzať zo všeobecných princípov rešpektovania ľudských práv. Vzhľadom na prevenciu násilia páchaného na ženách je efektívne poskytovanie práve takých informácií o násilí páchanom na ženách, ktoré vychádzajú z porozumenia špecifickosti príčin a súvislostí jednotlivých foriem násilia páchaného na ženách.

Predpokladom účinnej prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách je výchova a vzdelávanie smerujúce k odmietaniu akýchkoľvek znevažujúcich a podceňujúcich pohľadov na ženy.

Cieľom je znížiť riziko stať sa obeťou obchodovania s ľuďmi, najmä v najzraniteľnejších skupinách obyvateľstva zvýšením informovanosti populácie o existencii problému obchodovania s ľuďmi, ako aj prijatím podporných sociálno-ekonomických opatrení.

Ak chceme aby sa mladí ľudia vyvarovali fenoménu obchodovania s ľuďmi, mali by sme ich pravdivo informovať o rizikách práce v zahraničí a oboznámiť ich s nasledujúcimi pravidlami:

1. Do zahraničia vždy vycestuj cez preverenú osobu, organizáciu, agentúru, cestovnú kanceláriu či školu.

2. Daj si preveriť platnosť licencie konkrétnej organizácie, ktorá sprostredkúva prácu v zahraničí.
3. Vypýtaj si kontakt svojho budúceho zamestnávateľa pre prípad overenia a zanechania kópie pre rodinu a známych, doma nechaj fotokópiu pasu, aktuálnu fotografiu a kontakty na ľudí, s ktorými cestuješ – fotokópiu cestovných dokladov si urob aj pre seba a daj si ju na bezpečné miesto.
4. Nepodpisuj nič, čomu nerozumieš.
5. Nezabudni sa naučiť základné frázy v danom jazyku krajiny, kde vycestuješ.
6. Neprijímaj žiadne pôžičky, aby si nebol/a nikomu zaviazaný/á.
7. Na cestu si vezmi nevyhnutnú finančnú hotovosť pre prípadný návrat domov – neostávaj tam na vlastnú päsť.
8. Dohovor sa, ako často a akým spôsobom sa budeš ozývať známym – s blízkymi si dohodni „záchranný signál“, ktorý budeš môcť použiť aj pri odpočúvaní telefonátu.
9. Ak predsa pracuješ načierno a máš problémy, obráť sa na políciu.
10. Zisti si a zapamätaj číslo na slovenské veľvyslanectvo v danej krajine, políciu alebo nejakú neziskovú organizáciu, ktorá sa touto problematikou zaoberá.
11. Nezabudni, nikdy v tom nie si sám/sama!!!

Konkrétne ciele a aktivity:

- a) V rámci triednických a vyučovacích hodín informovať o existencii problému obchodovania s ľuďmi a o rizikách predurčujúcich potenciálnu obeť obchodovania s ľuďmi.
- b) Na triednických hodinách a na vyučovacích hodinách (najmä občianskej náuky, etickej a náboženskej výchovy) realizovať preventívne aktivity.
- c) Zorganizovať besedu s psychológom, príp. príslušníkom polície.
- d) Uskutočniť propagačnú kampaň (napr. prostredníctvom rozhlasu) o existencii problému obchodovania s ľuďmi vo všetkých jeho formách, so zameraním najmä na nútenú prácu, ako aj o rizikách predurčujúcich potenciálnu obeť obchodovania s ľuďmi.
- e) Priebežne pripravovať nástenku s aktuálnou problematikou.
- f) Oboznamovať sa s materiálmi, dokumentmi, metodikami (v printovej i elektronickej podobe).
- g) Na informovanie o problematike využiť aj medzinárodné dni, napr.:
 - 23. september – Medzinárodný deň proti sexuálnemu zneužívaniu a obchodu so ženami a deťmi
 - 16. november – Medzinárodný deň tolerancie (UNESCO)
 - 25. november – Svetový deň odstránenia násillia voči ženám
 - 2. december – Svetový deň zrušenia otroctva (OSN, pripomína sa od 1984; v ten deň 1949 OSN prijala Dohovor o potláčaní obchodu s ľuďmi a využívania prostitúcie iných osôb)
 - 10. december – Deň ľudských práv
 - 22. február – Európsky deň obetí zločinu
 - 4. apríl – Medzinárodný deň bez násillia
 - 26. jún – Medzinárodný deň OSN na podporu obetí týrania (úlohou tohto sviatku je ukázať solidaritu všetkým, ktorých myseľ, telo alebo duch bol obeťou mučenia)

Webové adresy, venujúce sa problematike obchodovania s ľuďmi:

<http://www.minv.sk/?obchodovaniesludmi>

<http://obchodsludmi.sk/>

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-322_sk.htm

http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/fight_against_trafficking_in_human_beings/jl0058_sk.htm

http://www.clovekvtisni.sk/upload/File/Pracovne_listy_screen_5%5B1%5D.pdf

<http://www.peopleinneed.sk/>

www.prevenciasikanovania.sk/

<http://www.alianciazien.sk/>

<http://www.radaeuropy.sk/?obchodovanie-s-ludmi>

<http://www.zastavmenasilie.sk/>